

42. ▸ CZÓBEL BÉLA (1883-1976)

Hátakt, 1930

Olaj, vászon, 81x60 cm
Jelezve jobbra fent: Czobel

Kezdő ár: 4 800 000 Ft / 15 484 EUR
Becsérték: 8 000 000 – 10 000 000 Ft
Estimated value: 25 806 – 32 258 EUR

1. Czobel Béla műtermében

Fruchter Lajost a két háború közötti modern magyar festészet egyik legjelentősebb gyűjtőjeként tartja számon a hazai művészettörténet. Az Angol Elemi és Bázeli Tűzkár Biztosító budapesti fiókvállalatának igazgatója borotvaéles kvalitásérzékkel rendelkezett. „Ő volt az ideális műélvező, aki az egyes művek legrejtettebb beszédére is kíváncsi volt.” Kezdeti ingadozásai után kortársai felé fordult és Bernáth, Czobel, Derkovits, Egyri és Szőnyi remekművei alkották magánkollekciója gerincét. Czobel Bélával való megismerkedéséről így vallott visszaemlékezésében: „Már ekkor [1930 körül] Czobel Béla nevét is kiejtette valaki előttem. A művész, aki Párizsban élt, bár Budapesten született, itt a hosszú távollét folytán teljesen ismeretlen volt és csak a Párizst járt művészek hozták haza hírért. Igen jó hírért. Közben Czobelnek is képei érkeztek Pestre, hogy Lehel Ferenc rendezésében a Tamás Galériában [1931] kiállításra kerüljenek. A kiállítás előtt Lehel Ferenc megmutatta az anyagot, melytől többet kaptam, mint amennyit vártam. Szívemhez szóltak ezek a képek és kiválasztottam hármat közülük. A „Dél-francia táj”-at, a „Gyümölcs-szendélet”-et és a „Múzsá”-t. Mai napig is kedvenceim.” Czobelnek ezek az 1930 körüli művei nem csupán Fruchternek lettek a „kedvencei”, de a modern magyar festészet történetének is kiemelkedő remekműveiként ismerősek. Mint a gyűjtő írta, Czobel 1930 körül valóban szinte ismeretlen volt Magyarországon. Bár két évtizeddel korábban az egykori Nyolcak tagjaként szerzett már némi ismertséget, de ezt követően külföldre költözve, szinte teljesen kiszakadt a hazai művészeti életből. Igazán híressé is Párizsban vált az 1920-as évektől. „1931 nyarán a festőt is megismertük. Hatvani Ferenchez jött látogatóba és annak hatvani kastélyában töltötte a nyarat. [...] Czobellel évről-évre itthon találkoztunk. Ebben az időben még senki sem

2. Czobel Béla: Hátakt, 1930
magántulajdon

érdeklődött művésze iránt, úgyhogy magam válogathattam nekem mindig nagyon tetsző képei között. Nem hiszem, hogy ebben az időben a festőnek egész korai, a családnál lévő képeit leszámítva és a Szépművészeti Múzeumban Petrovics Elek által 1925-ben vásárolt „Fekvő nő” című képen kívül említésre érdemes számú képe lett volna az országban.” – írta Fruchter. Talán ezért olyan kevés igazán minőségi Czobel-mű található Magyarországon még ma is, a művész 1920-1930-as évekbeli terméséből.

A most aukcióra kerülő, kivételes szépségű női Hátakt is külföldről érkezett haza a közelmúltban. Bár a hátoldalán található felirat szerint 1925-ben készült, ennek dacára a kép bizonyosan 1930-ban született, mivel legközelebbi párhuzama, mondhatni testvére is erre az évre datálva szerepelt egy genfi kiállításon. A két kép létrejöttét csak pár nap választotta el egymástól, a genfi Musée d'Art Moderne-ben bemutatott párdarabján ugyanaz a modell szerepel, szintén háttal, de még, vagy már felöltözve. A Fruchter gyűjteményből származó, ma a szentendrei Ferenczy Múzeumban lévő Múzsá-val azonos évben született és nem kevésbé minőségi Hátakt nagyon erőteljes festészet, melynek stílusa szoros rokonságban áll a francia Georges Rouault korabeli művészetével. Robusztus és mégis bájos, melyen a gyöngédség éppen hogy nem a gyengeségből, hanem abból a férfias erőből fakad, mely Czobel művészetét a kezdetektől áthatotta. Szenvedéllyel és önmagát nem kímélve alkotott. A visszaemlékezések szerint olykor még a festőállványt is felborította dühében, ha az elért eredmény nem volt kedvére. A képeihez mérten viszonylag nagyméretű és általában vörös vagy fekete színnel „odavágott” szignója is ennek az alig féken tartott festői szenvedélynek a kifejezője. A Hátakt Czobel egyik legjobb korszakának vitathatatlan remeke.

Rum Attila

3. Georges Rouault: Hátakt, 1910
Georges Pompidou Centre, Párizs

